

Põhiseadusliku Assamblee 4. toimkonna koondettepanekud

16. oktoober 1991

4. peatükk

Riigivanem

§ 42. Riigivanem on Eesti Vabariigi riigipea.

Riigivanem on Eesti riigi esindaja ja riigivõimu ühtsuse kandja.

Riigivanema kohus on hoolt kanda, et oleks tagatud põhiseadusest kinnipidamine.

§ 43. Riigivanem peale muude põhiseaduses ettenähtud ülesannete:

- 1) nimetab välisministeeriumi ettepanekul Eesti esindajad välisriikidesse;
- 2) võtab vastu välisriikide esindajad;
- 3) nimetab ametisse ja vabastab ametist peaministri, ministrid, kaitseväge ülemjuhataja, riigisekretäri, õiguskantsleri, riigikontrolöri ja teisi kõrgemaid riigiametnikke seaduses määratud ulatuses;
- 4) annab riiklikke autasusid ja teenetemärke;
- 5) teostab armuandmist;
- 6) kutsub kokku riigikogu uue koosseisu vastavalt põhiseaduse § 59;
- 7) määrab riigikogu uue koosseisu korralised valimised vastavalt põhiseaduse § 52 ja riigikogu uue koosseisu erakorralised valimised vastavalt põhiseaduse § 65 ja § 84;
- 8) kutsub kokku riigikogu erakorraliseks istungiks vastavalt põhiseaduse § 61;
- 9) määrab uue riigivanema valimised vastavalt põhiseaduse § 44;
- 10) kirjutab alla riigikogus vastu võetud seadustele või saadab need riigikogusse tagasi vastavalt põhiseaduse § 75;
- 11) kirjutab alla välislepingud vastavalt põhiseaduse § 85;
- 12) esitab riigikogule kinnitamiseks peaministri kandidaadi vastavalt põhiseaduse § 65 ;
- 13) määrab riigikogu ettepanekul rahvahääletuse ja rahvaküsitluse vastavalt põhiseaduse § 77;
- 14) määrab riigi kulutuste suurused vastavalt põhiseaduse § 82;
- 15) algatab põhiseaduse muutmist vastavalt põhiseaduse § 126;
- 16) annab arvamus põhiseaduse muutmise eelnõu kohta vastavalt põhiseaduse § 128;
- 17) määrab rahvahääletuse põhiseaduse muutmiseks vastavalt põhiseaduse § 127;
- 18) kuulutab välja põhiseaduse muudatuse vastavalt põhiseaduse § 129.

§ 44. Riigivanem valitakse ametisse neljaks aastaks. Ükski isik ei tohi olla valitud riigivanemaks rohkem kui kaheks ametiajaks järjest.

Uue riigivanema valmised peavad toimuma hiljemalt kümme päeva enne riigivanema ametiaja lõppemist. Uue riigivanema valmised määrab senine riigivanem § 47 tähtaegu arvestades.

VARIANT 1.

§ 45. Riigivanema valib oma seadusliku koosseisu enamusega valijameestekogu, mis koosneb riigikogu liikmetest ja sajast esimese astme kohaliku omavalitsuse esinduskogude poolt delegeeritud liikmest. Valijameeste kogu täpsema moodustamise määrab seadus.

§ 46. Riigivanemaks võib kandideerida iga Eesti kodanik, kes on vähemalt nelikümmend aastat (variant: kolmkümmend aastat) vana ja kes on viimased kolm aastat elanud Eestis.

Kandidaadi ülesseadmise õigus on ühel viiendikul valijameeste kogu liikmetest.

§ 47. Kui riigivanema koht vabaneb ennetähtaegselt või kui ta tervisliku seisundi tõttu või muudel põhjustel ei saa jätkata oma kohustuste täitmist, lähevad tema kohustused ajutiselt üle riigikogu juhatajale, kes määrab viivitamatult uue riigivanema valimised kolmekümne päeva jooksul.

Ajal, mil riigikogu juhataja asendab riigivanemat, loetakse ta riigikogu koosseisust lahkunuks ja teda asendab riigikogu juhatajana üks riigikogu juhatajatest riigikogu valikul.

VARIANT 2.

§ 45. Riigivanem valitakse otsesel, üldisel, ühetaolisel ja salajasel hääletamisel.

§ 46. Riigivanemaks võib kandideerida iga Eesti kodanik, kes on vähemalt nelikümmend aastat (Variant: kolmkümmend aastat) vana ja kes on viimased kolm aastat elanud Eestis.

Kandidaadi ülesseadmise õigus on ühel viiendikul riigikogu liikmetest ja kümnel tuhandel hääleõiguslikul kodanikul.

Riigivanema valimise täpsema korra määrab seadus.

§ 47. Kui riigivanema koht vabaneb ennetähtaegselt või kui ta tervisliku seisundi tõttu või muudel põhjustel ei saa jätkata oma kohustuste täitmist, lähevad tema kohustused ajutiselt üle riigikogu juhatajale, kes määrab viivitamatult uue riigivanema valimised kuuekümne päeva jooksul.

Ajal, mil riigikogu juhataja asendab riigivanemat, loetakse ta riigikogu koosseisust lahkunuks ja teda asendab riigikogu juhatajana üks riigikogu juhatajatest riigikogu valikul.

(Märkus. Variant 2 puhul tuleb täiendada § 36t peatükis "Rahvas" täiendava punktiga: "Rahvas teostab riigivõimu... riigivanema valimisega...")

§ 48. Riigivanem ei tohi samal ajal olla riigikogu liige ega mingis muus riigiametis, samuti ei tohi ta kuuluda oma ametiaja jooksul tulunduslike ettevõtete juhatusse.

Kui riigikogu liige valitakse riigivanemaks, asutub tema kohale riigikogus asendusliige, kui selline on olemas.

§ 49. Riigivanemat saab tema ametisoleku kestel kohtulikule vastutusele võtta ainult süütegude eest põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste tahtliku rikkumise eest.

Sellekohase süüdistuse tõstatamise õigus on õiguskantsleri ettepanekul ühel kolmandikul riigikogu seaduslikust koosseisust või omal algatusel poolel riigikogu seaduslikust koosseisust ja otsuse vastuvõtmiseks on vaja kahekolmandikulist häälteenamust riigikogu seaduslikust koosseisust.

Pärast süüdistuse esitamist astub riigivanem ajutisel tagasi kuni kohtuotsuse tegemiseni.

Riigivanema süü küsimuse otsustab riigikohus.